herpy

GECKOR

Wiegmann's striped gecko

Gonatodes vittatus

En liten, dagaktiv gecko från Venezuela, Colombia och öarna utanför kusten, där hanen har en vit rand med svart kant längs ryggen och ett gult huvud. Den klättrar på trädstammar och murar, men kan inte gå uppför glas, och den klarar sig fint i ett litet terrarium om den hålls ensam eller som par.

Familj: Sphaerodactylidae Tidigare namn: *Gymnodactylus vittatus; Gonatodes gillii*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-8 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Torrskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Värmeplats	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-60 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1 ägg**
Inkubation	**65-110 dagar** vid 25-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gonatodes vittatus är en liten, dagaktiv gecko med runda pupiller och bara lätt utvidgade tår. Den saknar de stora häftlameller som många andra geckor har och kan därför inte klättra på slätt glas. Vuxna djur är ungefär 7-8 cm inklusive svans. Kroppen ensam är omkring 3 cm lång, och svansen är något längre än kroppen.

Könen skiljer sig mycket åt. Hanen är gråbrun med en vit rand från nosen längs ryggen och ut på svansen. Randen har en svart kant, och huvudet och den främre delen av randen är gula. Honan är gråbrun eller brunaktig med en mer dämpad, vit rand utan den svarta kanten. Unga djur är grå till bruna med ljusa fläckar. Randen börjar synas hos hanarna när de är omkring tre månader gamla.

Arten beskrevs 1856, då i släktet *Gymnodactylus*. Det vetenskapliga artnamnet *vittatus* är latin och betyder "randig" eller "med ett band", och namnet syftar på hanens ryggrand. Släktet *Gonatodes* hör i dag till familjen Sphaerodactylidae. Kromosomerna varierar mellan bestånd, och det tyder på att arten kan dölja flera osynliga arter.

Livslängden i fångenskap uppskattas till 10-20 år, men det är inte dokumenterat. I det vilda är djur på minst 3 år kända.

Huden är känslig. Om ett djur tas tag i kan skinnet rivas sönder. Det är en god anledning att inte hantera den. Däremot är arten djärv och lätt att iaktta på dagen, när den sitter på en stam eller en sten med huvudet nedåt och väntar på byte.

Utbredning och livsmiljö

Gonatodes vittatus lever i norra Sydamerika och på öar i Karibien. Den finns i Venezuela, framför allt längs norrkusten och på öarna Margarita, Coche och La Tortuga och på Los Roques, i norra Colombia och i Guyana. Den finns också på Trinidad och Tobago och på Aruba och Curaçao.

Typlokalerna ligger på Venezuelas norrkust vid La Guaira, Puerto Cabello och Caracas. På Trinidad är arten utbredd och vanlig. Den har också hittats på Tobago, bland annat i den nordöstra delen av ön.

> **Naturlig utbredning:** Colombia, Venezuela, Guyana, Trinidad och Tobago, Aruba och Curaçao.

LIVSMILJÖ

Arten är knuten till torr tropisk och subtropisk skog och skogsbryn, men den lever också nära människor. På Trinidad sitter den på trädstammar i skogskanten, på murverk och på och i trähus, och den kan också hittas i trädgårdar och stadsmiljöer. Den har hittats från havsnivå och upp till omkring 1.100 meters höjd.

Geckon är dagaktiv, men den solar sig inte. Den ses bara sällan i direkt sol och är mest synlig i skuggan. Aktiviteten följer lufttemperaturen: tidigt på morgonen vid 23-26 °C syns bara få djur, och de sticker ofta bara ut huvudet ur en springa. När luften når 26-31 °C är de flesta ute, och på kvällen sjunker aktiviteten igen. Det är varmt året runt. På Trinidad ligger dagens maximum i maj och juni på omkring 31-32 °C och nattens minimum på omkring 24 °C, och äggen läggs hela året. Djuren använder fasta gömställen bakom lös bark eller i springor i murar, och både hanar och honor försvarar sitt revir. På natten sover de flesta i gömställen, men enstaka sover fritt framme på muren.

Skötsel

TERRARIET

Ett par ska ha ett terrarium på minst 30 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre, eftersom mer utrymme ger mer lugn. Arten använder aldrig taket och klättrar inte på glas, så det är bottenytan och de lodräta ytorna inne i terrariet som räknas. Hanarna är territoriella, och honor kan också gå i luven på varandra, så håll arten ensam eller som ett enda par.

Som bottensubstrat fungerar kokosfiber eller en blandning av sand och jord, gärna bioaktivt med hoppstjärtar och små gråsuggor. Botten ska vara svagt fuktig. Täck den med ett lager löv och lägg till kork, bark, stenar och kvistar som djuren kan klättra på, och många gömslen på olika höjder. Levande växter ger extra gömslen och fuktiga mikroklimat. Geckon sitter gärna lodrätt med huvudet nedåt, så erbjud råa ytor och en bakvägg med struktur.

Ungarna är mycket små, så tätt nät och alla springor måste kontrolleras innan de kommer in i terrariet. Även om arten inte gräver är den liten nog att klämmas, så tunga stenar och rötter ska stå på terrariets botten och inte bara vila på substratet. Ventilationen måste vara god nog för att terrariet ska torka upp igen inom några timmar.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 24-27 °C i terrariet. En varm plats på 29-32 °C kan göras med en värmematta eller en lampa, men det är inte nödvändigt om temperaturen i övrigt är hög och stabil. På natten bör den inte sjunka under 20 °C, och i det vilda håller sig nätterna omkring 24 °C.

Geckon är aktiv under den varmaste delen av dagen, och i det vilda beror aktiviteten mer på lufttemperaturen än på ljuset. Ett terrarium som är för svalt ger därför ett djur som gömmer sig. Använd digitala termometrar både upptill och nedtill, och mät den varma platsen med en infraröd termometer.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Gonatodes vittatus trivs i torrare luft än de flesta tropiska geckor. Håll luftfuktigheten på 50-60 %. Spraya terrariet lätt varje dag eller varannan dag, så att det kommer vattendroppar på växter, löv och väggar som djuren kan dricka av. Terrariet ska torka upp på några timmar, annars är ventilationen för dålig.

En låg vattenskål kan stå i terrariet, men den är inte nödvändig när man sprayar regelbundet. Ett fuktigt gömställe eller levande växter ger de fuktiga platser som är viktiga vid hudömsning. En hygrometer visar om fuktigheten håller sig inom intervallet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv men solar sig inte, och UVB är valfritt. Svagt UV-ljus kan göra det lättare att få djuren att föröka sig, men för mycket UV kan ge problem med hudömsningen. Används UVB, välj en svag lampa (en 2.0- eller 5.0-lampa) och se till att det finns gott om skugga, eftersom djuren inte solar sig. Utan UVB är det viktigt att fodret är pudrat med D3-vitamin.

Ljuset styrs bäst av en timer, och på natten ska det vara mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Gonatodes vittatus äter insekter och andra små leddjur. Ungar kan ta byten som motsvarar knappnålshuvuden: nykläckta syrsor (upp till cirka 3 mm), bananflugor (*Drosophila melanogaster*), hoppstjärtar och små vita gråsuggor. Vuxna får syrsor på cirka 6 mm som grundfoder och kan dessutom få små larver av svart soldatfluga, bananflugor (både *D. melanogaster* och *D. hydei*), små gråsuggor och bönvivlar. Foderdjuren ska ha fått bra föda före utfodringen och pudras med vitamin- och mineraltillskott, till exempel kalk med D3-vitamin.

Ungar matas dagligen och vuxna varannan dag. Håll koll på svansroten och kroppsformen och anpassa mängden efter dem. Arten är glupsk och reagerar snabbt på rörelse. En foderskål behövs inte, men den kan hålla syrsorna på ett ställe. Insekter som har kläckts i terrariet är en bra extra näringskälla.

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är djärv och nyfiken och syns ofta på dagen, men den är inget djur att hantera. Huden kan gå sönder om djuret tas tag i, och djuren blir lätt stressade. Njut av den från andra sidan glaset i stället.

Hanarna är territoriella och kan bita och slita hud av varandra. En hane som sätts in hos etablerade djur kan få stora hudbitar bortrivna. Honor kan också vara aggressiva mot varandra. Djuren visar dessutom hot med kroppshållning och viftande svans. Ett par kan bo tillsammans länge om det finns många gömslen. Ungar som blir kvar hos de vuxna dödas. Djuret vill helst sitta lodrätt med huvudet nedåt och vänta på byte, så ett terrarium med stammar och stenväggar passar dess beteende.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen kan skiljas åt visuellt när djuren är omkring tre månader gamla. Hanen får ett gult huvud och en kraftig vit rand med svart kant, och hans fläckiga mönster blir en enfärgat grå kropp. Honan behåller sina fläckar och sina grå och bruna färger, och hennes rand blir svagare och utan svart kant. När djuren blir könsmogna är inte dokumenterat för arten, så vänta tills båda djuren är fullvuxna innan de sätts ihop.

PARNING

Avel kan utlösas genom att ge djuren en lätt vintervila eller genom att förlänga dagen på sommaren. Sätt en vuxen hane tillsammans med en hona i ett terrarium med många gömställen och håll utkik de första dagarna. Hanen är revirhävdande, så honan måste kunna komma undan, och om honan jagas hårt ska djuren skiljas åt. Ett par kan hållas tillsammans länge. Se till att honan får god näring, särskilt kalk, medan hon lägger ägg.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett ägg i taget, inte flera i en kull, och i naturen läggs det ägg hela året. I fångenskap lägger honan ett ägg ungefär var tredje vecka. Äggen är små, och honan lägger dem på en trygg plats, till exempel i ett litet äggläggningsrör. Erbjud flera säkra och dolda platser.

Äggen ska tas ut försiktigt och läggas i inkubation. Honan bör ha gott om kalk och små insekter under hela säsongen. Avsluta aveln om hon magrar.

Läs mer: Inkubation av ägg

INKUBATION

Äggen ruvas vid 25-30 °C och kläcks efter 65-110 dagar, längst vid den låga temperaturen. Temperaturen är hämtad från de besläktade dvärggeckorna i släktet *Sphaerodactylus*. Lägg äggen i en liten låda med fuktig perlit eller vermikulit eller på ett torrt underlag, utan att vända dem. Lådan ska ha små lufthål. Den omgivande luftfuktigheten ger normalt den fukt som äggen behöver, men vatten får inte röra dem direkt. Ta bara bort ägg som tydligt är döda.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är bara omkring 3 cm långa när de kläcks, och eftersom de är mycket små måste alla springor och nät kontrolleras så att de inte rymmer. Flytta dem till en liten faunalåda eller ett litet terrarium med löv, gömställen och svagt fuktigt substrat. De vuxna får inte stanna kvar i terrariet, eftersom de dödar ungarna.

Ge dem de minsta foderdjuren: bananflugor, hoppstjärtar, små gråsuggor och nykläckta syrsor, pudrade med kalk och D3-vitamin. Håll ungarna enskilt eller i små grupper av samma storlek och dela dem om det uppstår slagsmål. Efter omkring tre månader visar sig könet, och då ska hanarna hållas åtskilda.

Hälsa och vanliga misstag

Gonatodes vittatus är en liten och känslig art, och de flesta problem beror på skötselfel eller stress. De typiska felen är:

- Problem med hudömsningen. Djur kan dö under eller strax efter en hudömsning, särskilt om ömsningen drar ut över flera dagar. Se till att det finns fuktiga gömslen och lämplig luftfuktighet, och undvik att störa djuret under ömsningen.
- Slagsmål mellan hanar eller mellan honor, som ger sönderrivd hud och ibland döden. Håll djuren ensamma eller som ett enda par och dela dem vid oro.
- Skadad hud vid hantering. Huden kan rivas av om djuret tas tag i.
- Flykt. Ungarna är mycket små och slinker igenom små springor, så kontrollera nät, dörrar och kabelhål.
- Klämda djur. Tunga föremål måste stå stadigt på terrariets botten.
- För kall eller för blöt uppställning. Håll dagen på 24-27 °C och luftfuktigheten på 50-60 % och låt terrariet torka upp mellan sprayningarna.

Ett friskt djur är aktivt på dagen, har en fyllig svansrot och klara ögon. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret magrar, inte äter eller sitter slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.